

Anna Markowitz

Doušek integrace

památce Dne holokaustu, Osvětim 27.leden 1945

Šábés s Izzakem Perlmanem ve sklepním pokoji se cpe kamsi, kde není východ. Schody v úzkém ohraničení zdi sice vedou na venkovní plochu, ale také obehnanou kolem dokola bariérami neumožňujícími únik. Vpouštím housle Izzaka P. do svého šábésového mysticky kolorovaného čtení vlastního Já. A ihned jdu zavřít dveře před úzkým schodištěm. Můj prostor za zavřenými víčky nemá dveře a bariéry zátarasů. Ničeho se v něm ani držet nepotřebuji. Jdu po vlnícím se laně melodie ze Schindlerova seznamu. V kymácení souvislostí se v německém popolední v domě mého zetě odděluji od své hmotné podstaty, i když se ještě snažím spolknout kousek suché vecky a dojíst dvě lžíce ohřáté polévky ze včerejška. Sousto tlačí na stažené hrdlo. Kdosi neznámý, ale nikoli cizí, hltá za mě jakousi vodovou břechku, protože má ještě schopnost vnímat hlad. Ale současně v jiném pásmu vnímání si totéž ohraničené jsoucno nepřeje nic jiného, než nevnímat. Nebýt. Ale hltá. Jakási prvotní síla mu velí - hltej! Spojuji se, aniž vím s čím a proč. Zatlačím poslední sousto dovnitř svého hrdla. Do prázdné misky začínají kapat vodnaté sloučeniny soli, bílkovin a jakýchsi informací, vědecky už méně dohledatelných, než jsou soli. Linie hudby dále konstruuje lano, po kterém překračuji navrstvenou minulost. Je v ní najednou mnoho konkrétních tváří. Pohybují se ve stínohře dalších, už anonymních. Jsou jich zástupy. Mlčí. Jsou už mrtví. A já žiju. Otevírám jim šábésové dveře, na nichž je ještě otisk jejich mezuzy. Ale svitek je nečitelný. Stejně jako tehdy, když pro ně nebyla nejen lžíce břechky. Nebyl už ani hlt kyslíku.

Houpu se na laně Izzakovy duše, modelující po svém linii jeho vlastní neohraničenosti. Poslouchám, jak plyne. Pokolikáte už ve svém životě? Nevím. Zním pouze ten hlad. Stejný dusivý hlad, kdy se do útrobních prostor nedá téměř dostat slina. A když se přece jen polkne, vytryskne z hloubek podivných paralel neslyšný křik. Bezhlasy tlampač minulosti, umístěný v neohraničeném prostoru souvislostí, ať chceš či nechceš.

Jdu opláchnout lžící a misku. Chci se vrátit do svého reálného obydlí. Ale najednou mi někdo zastoupí cestu. Velmi malá, subtilní žena mě prudce stiskne oběma pažemi. Jsou kostnaté a žilnaté. Jsou staré. Přitiskne se celou silou ke mně. Její hlava mi sahá ke krku. Veškerou vahou svého křehkého těla se mi opře do hrudníku. Stále nevím, kdo to je. Jen slyším, že zoufale pláče. Ve vteřině mám v dekoltu kaluž jejích slz. A v přerývaných fragmentech rozeznávám vyřkané věty: "Všechny mi zabili! Všichni, úplně všichni tam skončili. Úplně všichni. Všichni v plynu!! Všichni! Úplně všichni!"

Skloním se k ní a obejmou její třesoucí se ramena. Má stále tvář v mém dekoltu a křečovitě se mě drží. Hladím ji po hlavě a šeptám: "Plačte, jen plačte. Já vám rozumím. Mému tátovi tam zůstala také celá velká rodina. Plačte."

Najednou ticho. Žena se rychlým šklubnutím oddělí od mého těla a zůstane na sekundu jako svíce bez hnutí těsně přede mnou.

"Prosím, mohu vědět, kdo jste?" ptám se.

"Zuzana," řekne energicky, otočí se a vyběhne rychle mezi hloučky okolo postávajících a sedících.

Výjev z paralelního světa se potáhl clonou každodennosti. Nic zvláštního se nedělo. Dozpívala jsem jen Cyklus Biblických písní na jedné pietní vzpomínce. Někomu kdo zemřel. Někdo z přeživších, kdo navštěvoval komunitu na židovské obci. Dozpívala jsem, lidé chodili poděkovat. Zuzana, která nemá nikoho, se přišla tiše vykřičet do mého prostoru. Do neznámého, anonymního pásma mé citové neohraničenosti, kterou jsem ozvučila Dvořákovou hudbou a Davidovými žalmy. Přišla se na pár vteřin spojit, aby se opět mohla nadechnout a žít dál.

Izzak Perlman hraje nějakou zvláštní variaci. Pro mě novou. Ale stále je stejné téma. Vracím se k hlasu houslí a vytahuji z hudební materie extrakt oplodněný Izzakovou oduševnělou a pro mě exaktně nepopsatelnou silou. Pokolikáté? Nevím. Ale znám její účinky. Vpouštím ji uvědoměle do všech koutů souvislostí, v nichž nedobrovolně trávím vymezený čas. Ale navzdory vnějším i vnitřním bariérám se osvobozuji schopností hltat plnými doušky energie génia člověka, který prošel zkouškami nejtěžších omezení neomezený. V tónech Izakových houslí nalézám neomylně zprávu o tom, že je třeba vpustit někdy o šábesu do svého Já všechny slzy bližních, známých i neznámých, aby mohla přijít opět nadlidská síla. Ta pravá, která se rodí pouze ve zkušenosti lidského utrpení. Poslouchám a na dálku hledím Zuzanu. Nevím, zda ještě žije. Ale pokud ne, není to zbytečné. Víím, žehnám pouze její stopě, kterou zanechala exkluzivně pro mě. A pak se začnu usmívat. Pokolikáté už v těchto šábesových souvislostech? Nevím. Jen děkuji, že se nic nezměnilo a čerpadlo Izakových energií mě opět našlo.